

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

3 октомври 2013 година *

„Директива 2005/29/ЕО — Нелоялни търговски практики — Приложно поле — Заблуждаваща информация, разпространявана от здравноосигурителна каса, която е част от предвидена със закон схема за социална сигурност — Каса, учредена под формата на публичноправен субект“

По дело C-59/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание на член 267 ДФЕС от Bundesgerichtshof (Германия) с акт от 18 януари 2012 г., постъпил в Съда на 6 февруари 2012 г., в рамките на производство по дело

BKK Mobil Oil Körperschaft des öffentlichen Rechts

срещу

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н А. Tizzano, председател на състав, г-жа М. Berger, г-н А. Borg Barthet, г-н Е. Levits и г-н J.-J. Kasel (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-н Y. Bot,

секретар: г-н А. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV, от С. von Gierke, Rechtsanwältin,
- за италианското правителство, от г-жа G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от г-жа W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- за Европейската комисия, от г-н М. van Beek и г-н V. Kreuschitz, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 4 юли 2013 г.,

постанови настоящото

* Език на производството: немски.

Решение

- 1 Преюдициалното запитване има за предмет тълкуването на Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялни търговски практики“) (ОВ L 149, стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 260).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между ВКК Mobil Oil Körperschaft des öffentlichen Rechts (наричана по-нататък „ВКК“) и Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV (Сдружение за борба срещу нелоялната конкуренция, наричано по-нататък „Wettbewerbszentrale“) с предмет информация, разпространена от ВКК сред присъединените към нея здравноосигурени лица.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображения 5—8, 11, 12 и 14 от Директивата за нелоялните търговски практики гласят:
 - „(5) [...] пречките пред свободното движение на услуги и стоки през граница или пред свободата на установяване [...] трябва да бъдат отстранени. Те могат да бъдат отстранени само чрез установяване на еднаква нормативна уредба на общностно ниво, която осигурява висока степен на защита на потребителите и чрез изясняване на някои правни концепции на равнище Общност, до степен, необходима за правилното функциониране на вътрешния пазар и за удовлетворяване на изискването за [осигуряване на правната сигурност].
 - (6) Следователно настоящата директива сближава законодателствата на държавите членки относно нелоялните търговски практики, включително нелоялната реклама, които пряко нарушават икономическите интереси на потребителите и в тази връзка непряко нарушават и икономическите интереси на конкурентите, действащи законосъобразно. [...]
 - (7) Тази директива урежда търговски практики, пряко свързани с въздействието върху вземане на решения от потребителя отнасящи се до продукти. [...]
 - (8) Тази директива пряко защитава икономическите интереси на потребителите от нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители. По този начин тя непряко защитава търговците отговарящи на законовите изисквания от техните конкуренти, които не спазват разпоредбите ѝ и по този начин гарантира лоялната конкуренция в областите, които регулира. [...]
- [...]
- (11) Високото ниво на сходство, постигнато чрез сближаването на националните разпоредби чрез настоящата директива, създава високо общностно ниво на защита на потребителите. Тази директива въвежда единна забрана на тези нелоялни търговски практики, които изопачават икономическото поведение на потребителите. [...]

(12) Хармонизирането ще повиши значително правната сигурност както за потребителите, така и за търговците. Както потребителите, така и търговците ще разчитат на единна регулаторна рамка, основана на ясно определени правни понятия, регулира[ща] всички аспекти на нелоялните търговски практики в рамките на Европейския съюз. [...]

[...]

(14) Желателно е заблуждаващите търговски практики да обхващат онези практики, включително заблуждаваща реклама, които чрез заблуждаващи действия не позволяват на потребителя да направи информиран и следователно ефективен избор [...].“

4 По смисъла на член 1 от посочената директива:

„Целта на настоящата директива е да допринесе за правилното функциониране на вътрешния пазар и постигане на високо ниво на защита на потребителите чрез сближаване на законовите, подзаконовите и административни разпоредби на държавите членки по отношение на нелоялните търговски практики, накърняващи икономическите интереси на потребителите“.

5 Член 2 от същата директива има следното съдържание:

„По смисъла на настоящата директива се прилагат следните определения:

а) „потребител“ означава всяко физическо лице, което по смисъла на търговските практики[,] обхванати от тази директива, осъществява дейност с предмет извън [неговата търговска или стопанска дейност, занаят] или професия;

б) „търговец“ означава всяко физическо или юридическо лице[,] което, по смисъла на търговските практики[,] обхванати от тази директива, осъществява дейност с предмет[,] свързан с [неговата търговска или стопанска дейност, занаят] или професия и[...] всяко лице[,] което действа от името [...] или за сметка на търговеца;

в) „продукт“ означава всички стоки или услуги [...];

г) „търговски практики от търговците към потребителите“ (наричани по-долу за краткост „търговски практики“) означават „всяко действие, бездействие, поведение или [подход], търговски съобщения, включително реклама и маркетинг, извършвани от търговец, пряко свързан[и] с [рекламиране], продажба или доставка на [продукт] на потребители.“;

[...]“.

6 Член 3, параграф 1 от Директивата за нелоялните търговски практики гласи:

„Настоящата директива се прилага по отношение на нелоялни търговски практики от страна на търговците към потребителите, съгласно разпоредбата на член 5, преди, по време на и след търговска сделка във връзка [с даден продукт]“.

7 Член 5 от тази директива, озаглавен „Забрана за нелоялни търговски практики“, гласи следното:

„1. Забраняват се нелоялните търговски практики.

2. Една търговска практика е нелоялна, ако:

а) противоречи на изискванията за дължимата професионална грижа,

и

- б) съществено изопачава или е възможно да изопачи съществено икономическото поведение по отношение на продукта на средния потребител, до когото достига или за когото е предназначена стоката, или на средния представител на група, когато една търговска практика е ориентирана към група потребители.

[...]

4. По-специално търговските практики са нелоялни, когато:

- а) са заблуждаващи по смисъла на членове 6 и 7;

[...]“.

8 Член 6, параграф 1 от тази директива гласи:

„Заблуждаваща е тази търговска практика, която съдържа невярна информация и следователно е [измамна], или по някакъв начин, включително когато посредством цялостното представяне заблуждава или е възможно да заблуди средния[...] потребител, дори и ако съдържащата се в нея информацията е фактически точна, по отношение на един или повече от посочените по-долу елементи, и във всички случаи подтиква или е възможно да подтикне потребителя да вземе решение за сделка, което в противен случай не би взел:

[...]“.

Германското право

9 Директивата за нелоялните търговски практики е транспонирана в германското право със Закона срещу нелоялната конкуренция (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, BGBl. 2004 I, стр. 1414, наричан по-нататък „UWG“).

10 Член 2 от UWG гласи следното:

„(1) По смисъла на този закон:

1. „търговска практика“ е всяко действие на дадено лице, извършено в полза на собственото му търговско предприятие или в полза на друг търговец преди, по време на или след сключване на определена сделка, което обективно е свързано с рекламата или продажбата на стоки и услуги или със сключването или изпълнението на договор относно стоки и услуги; като стоките могат да се разглеждат и недвижимите вещи, а като услуги — също и правата и задълженията;

[...]

6. „търговец“ означава всяко физическо или юридическо лице, което извършва търговски операции в рамките на търговска или стопанска дейност, занаят или професия и всяко лице, действащо от името или за сметка на търговец;

[...]“.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

- 11 ВКК е учредена като публичноправен субект здравноосигурителна каса и е част от предвидената със закон схема в Германия.
- 12 С предявения пред първата инстанция иск Wettbewerbszentrale иска ВКК да бъде осъдена да преустанови да разпространява следните изявления, публикувани на нейния уебсайт през декември 2008 г.:

„Ако изберете да напуснете ВКК [...], се обвързвате с новата [задължителна здравноосигурителна каса] за следващите 18 месеца, считано от датата на тази промяна. Вследствие на това няма да можете да се възползвате от атрактивните предложения, които ВКК [...] ще обяви през следващата година, и по всяка вероятност в крайна сметка ще трябва да заплатите допълнително за тези услуги, в случай че предоставените на Вашата нова каса финансови средства се окажат недостатъчни и по тази причина бъде изискано от Вас да заплатите допълнителни здравноосигурителни вноски“.
- 13 Wettbewerbszentrale твърди, че оспорваните изявления са заблуждаващи и следователно са забранени както от Директивата за нелоялните търговски практики, така и от вътрешното право в областта на конкуренцията. В действителност ответникът премълчава обстоятелството, че в случай на събиране на допълнителни здравноосигурителни вноски германският закон предоставя на здравноосигуреното лице специално право на едностранно прекратяване на договора.
- 14 Вследствие на това с писмо от 17 декември 2008 г. Wettbewerbszentrale отправя до ВКК предупреждение да преустанови разпространението на посочената информация и иска от ВКК едностранно да се задължи за това, като подпише съдържаща клауза за неустойка декларация, както и да заплати направените извънсъдебни разноски.
- 15 В резултат на това ВКК заличава посочената информация от своя уебсайт. С писмо от 6 януари 2009 г. ВКК признава, че е публикувала невярната информация и се ангажира да преустанови рекламирането на предоставяните от нея услуги чрез изявленията, за които е упрекувана. ВКК обаче посочва, че не възнамерява нито да се задължава с исканата от Wettbewerbszentrale декларация, съдържаща клауза за неустойка, нито да поема за своя сметка направените извънсъдебни разноски.
- 16 Според ВКК в главното производство не са приложими нито разпоредбите на UWG, нито тези на Директивата за нелоялните търговски практики. В действителност от член 2, буква г) от тази директива следва, че тя се прилага само към „търговските практики“ на даден „търговец“ по смисъла на член 2, буква б) от същата директива, а текстът на член 2, параграф 1, точки 1 и 6 от UWG е по същество идентичен с текста на споменатите разпоредби от горепосочената директива. В настоящия случай обаче не са изпълнени тези критерии, тъй като в качеството си на публичноправен субект ВКК няма за цел да реализира печалба.
- 17 Първоинстанционният съд осъжда ВКК при упражняването на дейността си да преустанови разпространяването на разглежданата информация с рекламни и конкурентни цели, като в противен случай го предупреждава, че ще му бъде наложена принудителна мярка по съдебен ред, и освен това го осъжда да заплати на Wettbewerbszentrale сумата от 208,65 EUR плюс дължимите лихви.
- 18 Предявената от ВКК срещу това съдебно решение въззивна жалба е отхвърлена. С допуснатата от въззивния съд ревизионна жалба ВКК иска да бъде отхвърлено искането на Wettbewerbszentrale.

- 19 Bundesgerichtshof приема, че информацията, разпространявана от ВКК с рекламни цели, е заблуждаваща търговска практика по смисъла на Директивата за нелоялните търговски практики, и смята, че разпространяването на тази информация следва да се забрани, тъй като представлява нарушение на UWG.
- 20 Въпреки това, за да се установи, че е извършено подобно нарушение, е необходимо разглежданата практика да бъде преценена от гледна точка на разпоредбите на посочената директива, на която се основава UWG.
- 21 Не е ясно установено обаче дали Директивата за нелоялните търговски практики следва да се тълкува в смисъл, че оператор като ВКК, който в качеството си на публичноправен субект е поел изпълнението на задачи във връзка с предвидено със закон здравно осигуряване, е действал като „търговец“ при разпространяване на информацията, за която е упрекван. В действителност би могло да се твърди, че подобен правен субект не упражнява търговска дейност, а преследва цел с изключително социална насоченост.
- 22 При тези условия Bundesgerichtshof решава да спре производството по делото и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Следва ли член 3, параграф 1 във връзка с член 2, буква г) от [Директивата за нелоялните търговски практики] да се тълкува в смисъл, че действие на търговец (представляващо търговска практика от страна на търговци към потребители) е налице и тогава, когато предвидена със закон здравноосигурителна каса предоставя на присъединените към нея здравноосигурени лица (заблуждаваща) информация за неблагоприятните последици, които могат да възникват за тях, ако сменят тази предвидена със закон здравноосигурителна каса с друга?“.

По преюдициалния въпрос

- 23 В самото начало е необходимо да се посочи, както следва от материалите по делото, че Bundesgerichtshof приема, че информацията в основата на главното дело трябва да се квалифицира като заблуждаваща търговска практика по смисъла на член 6, параграф 1 от Директивата за нелоялните търговски практики, поради което смята, че съгласно член 5, параграф 1 от тази директива, както и на основание на UWG разпространяването на тази информация трябва да бъде забранено.
- 24 Във връзка с това обаче запитващата юрисдикция си поставя въпроса дали авторът на тази информация, в конкретния случай ВКК, попада в персоналното приложно поле на посочената директива, независимо че на това лице в качеството му на публичноправен субект е възложено изпълнението на задача в общ интерес, каквато е управлението на предвидена със закон схема за здравно осигуряване.
- 25 За да може да се прецени дали публичноправен субект по националното право, какъвто е ВКК, на когото е възложено управлението на предвидена със закон схема за здравно осигуряване, трябва да се счита за „търговец“ по смисъла на Директивата за нелоялните търговски практики и дали този субект в това си качество е подчинен на установените с последната директива изисквания, ако, както е в конкретния случай, той предоставя заблуждаваща информация на присъединените към тази схема здравноосигурени лица, следва в самото начало да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда както от изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза, така и от принципа за равенство следва, че разпоредба от правото на Съюза, чийто текст не съдържа изрично препращане към правото на държавите членки с оглед на определяне на нейния смисъл и обхват, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване в целия Съюз, което трябва да бъде направено, като се

отчитат контекстът на разпоредбата и преследваната с разглежданата правна уредба цел (вж. по-специално Решение от 19 септември 2000 г. по дело *Linster*, C-287/98, Recueil, стр. I-6917, точка 43, Решение от 11 март 2003 г. по дело *Ansul*, C-40/01, Recueil, стр. I-2439, точка 26 и Решение от 30 юни 2011 г. по дело *VEWA*, C-271/10, Сборник, стр. I-5815, точка 25).

- 26 Следователно квалификацията, правният статус и специфичните характеристики на разглеждания субект съгласно националното право са ирелевантни за целите на тълкуването на посочената директива от страна на Съда, както и за да може той да отговори на поставения от запитващата юрисдикция въпрос.
- 27 За целите на отговора на този въпрос следва да се констатира, че независимо че Директивата за нелоялните търговски практики използва неизменно термина „потребител“, тя означава другата страна по търговската сделка относно даден продукт като „търговец“ [но на немски език или с термина „Unternehmen“ (предприятие), или с термина „Gewerbetreibender“ (търговец)].
- 28 Така съгласно член 3, параграф 1 от посочената директива тя „се прилага по отношение на нелоялни търговски практики от страна на търговците [на немски език — Unternehmen] към потребителите [...] преди, по време на и след търговска сделка“.
- 29 Що се отнася до член 2, буква г) от същата директива, той предвижда, че с понятието „търговски практики от търговците към потребителите“ се има предвид „всяко действие, бездействие, поведение или [подход], търговски съобщения, включително реклама и маркетинг, извършвани от търговец [на немски език — Gewerbetreibender], пряко свързани с реклама, продажба или доставка на [продукт] на потребители“. Терминът „продукт“ е дефиниран в буква в) от същия член, отнасящ се до всички стоки или услуги, като във връзка с това не се изключва никой сектор на дейност.
- 30 Посоченият член 2, буква б) определя понятието „търговец“ [на немски език — Gewerbetreibender] като „всяко физическо или юридическо лице[,] което, по смисъла на търговските практики[,] обхванати от тази директива, осъществява дейност с предмет[,] свързан с [неговата търговска или стопанска дейност, занаят] или професия и[...] всяко лице[,] което действа от името [...] или за сметка на търговеца“.
- 31 С оглед на гореизложеното следва да се приеме, че за целите на прилагането на Директивата за нелоялните търговски практики двата термина, „Unternehmen“ и „Gewerbetreibender“ [преведжани в Директивата на български език като „търговец“], имат идентично значение и правен обхват. В допълнение, последният термин се използва най-често в разпоредбите на тази директива.
- 32 Във връзка с това преди всичко от редакцията на член 2, буква б) от Директивата за нелоялните търговски практики следва, че законодателят на Съюза утвърждава особено широко разбиране за понятието „търговец“, което обхваща „всяко физическо или юридическо лице“, доколкото то упражнява платена дейност, като от приложното поле на това понятие не се изключват нито субектите, преследващи изпълнението на определена задача в общ интерес, нито публичноправните субекти.
- 33 Освен това с оглед на самата формулировка на дефинициите по член 2, букви а) и б) от посочената директива смисълът и обхватът на използваното в тази директива понятие „търговец“ трябва да се определят във връзка със съответстващото му, но самостоятелно понятие за потребител, с което се означава всяко физическо лице, което не е заето с осъществяването на стопанска или търговска дейност по занятие (вж. по аналогия Решение от 19 януари 1993 г. по дело *Shearson Lehman Hutton*, C-89/91, Recueil, стр. I-139, точка 22).

- 34 В това отношение обаче, по-специално от член 1 и от съображение 23 от Директивата за нелоялните търговски практики, следва, че тя има за цел да осигури високо общо равнище на защита на потребителите, като извършва пълно хармонизиране на правилата относно нелоялните търговски практики, в това число и нелоялната реклама от страна на търговците към потребителите, с която се накърняват икономическите интереси на потребителите (вж. в този смисъл Решение от 9 ноември 2010 г. по дело *Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag*, C-540/08, Сборник, стр. I-10909, точка 27).
- 35 Тази цел, преследвана от Директивата за нелоялните търговски практики, състояща се в пълна закрила на потребителите срещу подобни практики, се основава на обстоятелството, че потребителят се намира в по-слаба позиция, поради което трябва да се смята, че потребителят е икономически по-слаб и с по-малко юридически опит в сравнение с неговия съдоговорител (вж. по аналогия Решение по дело *Shearson Lehman Hutton*, посочено по-горе, точка 18).
- 36 Съдът вече е постановявал и че понятието за потребител е от първостепенно значение за целите на тълкуването на посочената директива, както и че при съставянето на нейните разпоредби се има предвид основно гледната точка на потребителя в качеството му на жертва на нелоялните търговски практики (вж. в този смисъл Решение от 12 май 2011 г. по дело *Ving Sverige*, C-122/10, Сборник, стр. I-3903, точки 22 и 23, както и Решение от 19 септември 2013 г. по дело *CHS Tour Services*, C-435/11, точка 43).
- 37 В случай като разглеждания в главното производство обаче е налице опасност присъединените към ВКК здравноосигурени лица, които очевидно трябва да се считат за потребители по смисъла на Директивата за нелоялните търговски практики, да бъдат подведени от разпространената от това лице заблуждаваща информация, която да им попречи да направят информиран избор (вж. съображение 14 от тази директива) и по този начин, както предвижда член 6, параграф 1 от същата директива, да ги подтикне да вземат решение, което не биха взели при липсата на тази информация. В този контекст е ирелевантно обстоятелството дали разглежданият субект е частноправен или публичноправен, както и каква е преследваната от него специфична задача.
- 38 С оглед на гореизложеното на субект като ВКК следва да бъде признато качеството „търговец“ по смисъла на посочената директива.
- 39 В действителност единствено такова тълкуване може да осигури пълното действие на Директивата за нелоялните търговски практики, гарантирайки, че в съответствие с изискването за високо равнище на защита на потребителите борбата срещу нелоялните търговски практики ще бъде ефективна.
- 40 Това тълкуване е и в съответствие с вече признатия по отношение на същата директива много широк обхват на нейното материално приложно поле (вж. в този смисъл Решение по дело *Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag*, посочено по-горе, точка 21).
- 41 С оглед на всички гореизложени съображения на поставения въпрос трябва да се отговори, че Директивата за нелоялните търговски практики следва да се тълкува в смисъл, че нейното персонално приложно поле обхваща и публичноправен субект, на когото е възложено изпълнението на задача в общ интерес, каквато е управлението на предвидена със закон схема за здравно осигуряване.

По съдебните разноси

- 42 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялни търговски практики“), следва да се тълкува в смисъл, че нейното персонално приложно поле обхваща и публичноправен субект, на когото е възложено изпълнението на задача в общ интерес, каквато е управлението на предвидена със закон схема за здравно осигуряване.

Подписи